

Olje og Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Att: Toril J. Svaan

Deres ref: 11/1002

Vår ref: KLB

Dato: 15.02.2013

HØRING VEDR. EUROPAPARLAMENTS - OG RÅSDIREKTIV 2012/27/EU AV 25 OKTOBER 2012 OM ENERGIEFFEKTIVISERING - SVAR FRA NORSK INDUSTRI

Innledende kommentarer

Vi viser til utsendt høringsbrev av 20.12.2012, samt positivt svar på vår søknad om utsatt høringsfrist til medio februar. Vi viser for øvrig til vårt tidligere innspill av 30.09.11.

Norsk Industri hilser velkommen at direktivet er sendt ut på høring og gir vår fulle tilslutning til den grunnleggende målsettingen om økt effektivitet i samfunnets energibruk.

For våre medlemmer, særlig den kraftintensive delen av industrien, er energieffektivisering en kontinuerlig og pågående prosess for å redusere kostnadene for en avgjørende innsatsfaktor. Tall fra de siste ti år viser at kraftforbruket for industrien totalt sett har blitt redusert med nær 25 prosent samtidig som produksjonen har økt med 17 prosent. Innenfor gjeldende rammer har industrien i dag et stort og vedvarende fokus på å sikre energieffektiv drift. Med de rette incentiver vil trolig ytterligere potensial kunne utløses.

Vi vil i det følgende gi noen kommentarer til utvalgte deler av direktivet som er av særlig betydning for bedriftene. I så måte er det imidlertid vesentlig å trekke frem enkelte forhold som i dag har stor og til dels avgjørende betydning for industrien.

Energieffektiviseringsdirektivet (EED) inngår som en integrert del av EUs 20-20-20-pakke og skal foruten å effektivisere energibruken, også bidra til å nå EUs klimamål. Hovedvirkemiddelet i *den* sammenheng er kvotehandelsdirektivet (ETS), som også regulerer norske bedrifter. Det er med hensyn til dette viktig å understreke den trussel som karbonlekkasje utgjør for sentrale deler av norsk industri. Dette er også et forhold som er gjenspeilet i Energieffektiviseringsdirektivet, der det i fortalens punkt 55 vises til at implementeringen av EED må overvåkes i forhold til virkninger på ETS og eventuelle negative konsekvenser for sektorer som er særlig utsatt for karbonlekkasje.

I forlengelsen av dette er det tilsvarende viktig at lovgivning med komplementære mål ikke må lede til bruk av virkemidler der det ene tiltaket slår det andre i hjel, eller hvor bedriftene opplever en urimelig eller skadelig dobbeltbelastning. Ideelt sett bør man søke virkemiddelbruk der effektivitetsfremmende reguleringer kan kombineres med incentivordninger slik at man oppnår en mest mulig kostnadseffektiv styringseffekt. Dette er særlig vesentlig i klima- og energipolitikken der lovgivning og tiltak i høy grad griper inn i hverandre.

Videre er det sentralt at gjennomføringen av norsk energieffektiviseringspolitikk skjer på grunnlag av grundige økonomiske og administrative analyser av tiltakene både enkeltvis og samlet, slik at man sikrer kostnadseffektive løsninger med minimalt byråkrati.

Direktivets brede nedslagsfelt gjør at det vil påvirke en lang rekke av våre bransjer også utover de kraftkrevende. Dette stiller krav til en helhetlig tilnærming når det skal implementeres, blant annet i forhold til økodesignforskriften, energimerkeforskriften og bygningsenergidirektivet.

Slik vi leser det er det ikke umiddelbart gitt å fastslå hvorvidt Energieffektivitetsdirektivet er EØS-relevant, selv om Kommisjonen er av denne oppfatning. Dette skyldes bl.a. utviklingen av EUs traktatgrunnlag som ikke har blitt fulgt opp med en tilsvarende justering av EØS-avtalen. Likevel er det flere forhold som tilsier at Direktivet bør inkorporeres i EØS. Blant annet har Norge tidligere akseptert annet beslektet regelverk, herunder sentrale deler av EUs klima- og energipakke, selv om vi formelt ikke er bundet av denne. Norske nasjonale energi- og miljøpolitiske prioriteringer ligger i tillegg tett opptil direktivets overordnede mål.

Det er også viktig å vektlegge de mer overordnede betraktninger vedrørende vårt forhold til EU, jfr. blant annet Kommisjonens "staff paper" fra desember i fjor. Av disse grunner og av hensyn til de flankerende områders betydning for et velfungerende indre marked vil vi akseptere at direktivet tas inn i EØS-avtalen under forutsetning at hensynene i det følgende ivaretas.

Kommentarer knyttet til utvalgte bestemmelser

♦ Artikkel 3 – Indikativt mål for energieffektivitet

Direktivet gir flere valg med hensyn til utgangspunkt for fastsettelse av et indikativt, nasjonalt effektiviseringsmål. Vi har tidligere sterkt advart mot en innfallsvinkel som kan innebære eller tolkes som et absolutt mål for forbruket i 2020. Fremfor å understøtte reelle effektiviseringstiltak vil det etablere et tak på fremtidig forbruk og således stå i motstrid til nødvendige vekststrategier. Det vil innebære et klart hinder i forhold til bedriftenes utviklingsmuligheter og vil i lys av faren for karbonlekkasje øke faren for en utfasing av industri. I stedet bør man benytte relative effektivitetsmål. Utgangspunktet for fastsettelsen av et indikativt mål bør derfor være energiintensitet, jfr. Art. 3.1, første ledd.

I fastsettelsen av det indikative målet skal landene ta hensyn til Art. 3.1 (a – d). I den sammenheng vil vi særlig peke på de tiltak som allerede er iverksatt i industrien. Vi er imidlertid usikre på hvorledes Art. 3.1.(a) vil spille inn.

I tillegg kan medlemslandene også vektlegge andre forhold, jfr. Art 3.1. (a- e). Gitt norsk industris struktur og ikke minst eksponering for det globale markedet bør handlingsrommet her utnyttes for å underbygge en målsetting som er basert på energiintensitet.

Vi vil videre understreke at enhver tilnærming som indikerer et absolutt mål vil undergrave den teknologiske satsing og utvikling som er en absolutt nødvendighet for industriens konkurransevne og mulighet til å bidra til de nasjonale effektivitetsmålene.

♦ Artikkel 4 – Renovering av bygg/Artikkel 5 – Offentlig bygg som forblide

Artikkel 4 pålegger medlemslandene å utarbeide planer for energieffektivisering i bygningsmassen. Virkemidler og planer for å få til energieffektivisering i bygningsmassen iht. energieffektiviseringsdirektivet må sees i sammenheng med andre virkemidler og planer på bygningsområdet. For eksempel skal det utarbeides planer for å fremme bygninger på såkalt "nesten nullenerginivå iht. revidert bygningsenergidirektiv artikkel 9, inkludert virkemidler for å fremme bruk av fornybar energi i eksisterende bygg der hovedombygging gjennomføres.

Iht. artikkel 5 skal medlemslandene fra 1. januar 2014 sikre at 3 % av det totale bruksarealet for oppvarmede/kjølte bygg eiet og benyttet av statsmyndighetene renoveres årlig slik at man møter de krav som settes av bygningsenergidirektivet art. 4. I Norge tilsvarer dette kravene til energieffektivitet i byggeteknisk forskrift (kapittel 14). Kravet i energieffektiviseringsdirektivet artikkel 5. 1-5 kan fravikes gitt at det gjennomføres andre tiltak som gir tilsvarende effekt. Et eksempel på et slikt tiltak kan være Enova-støtte til energieffektivisering i andre sektorer.

En renoveringstakt på 3 % i året tilsvarer om lag en dobling av dagens renoveringsrate (generelt for hele bygningsmassen). En dobling av raten for statlig sektor vil føre til høyere press mht. arbeidskraft i byggenæringen og dermed trolig også økte byggekostnader. Per i dag er kravene til nybygg og hovedombygging i byggereglene de samme. For eksisterende bygg kan dette utgjøre store kostnader og være teknisk utfordrende, særlig ved fremtidig skjerping av kravene. For å få til en kostnadseffektiv implementering av energieffektiviseringsdirektivet mener Norsk Industri derfor det er viktig at Norge nøye vurderer muligheten til å benytte tiltak med tilsvarende effekt, jfr. direktivets artikkel 5 pkt. 6. Vi anbefaler at Departementet gir seg selv vidt handlingsrom mht. gjennomføringen av direktivets artikkel 5 og at dette synliggjøres i planene som skal utarbeides iht. direktivets artikkel 4.

♦ Artikkel 6 – Offentlige innkjøp

Kravene til offentlige innkjøp pålegger, med visse unntaksmuligheter, myndighetene å legge bl.a. økodesigndirektivet og energimerkedirektivets bestemmelser til grunn (se vedlegg III). Som kjent opererer dette regelverket med en primærenergifaktor som diskriminerer el-drevne produkter, og derigjennom undergraver klimamålene. Dette er en tilnærming Norsk Industri ikke kan slutte seg til og det er vesentlig at myndighetene ved implementeringen utnytter det handlingsrommet som er gitt for å minimalisere de negative effektene, både ved bruk av Art. 6.1, første ledd og eventuelt anvendelse av vedlegg IV, 3. fotnote, som åpner for at primærenergifaktoren kan settes til eksempelvis 1.

I NVEs forslag til norsk implementering av energimerkedirektivet har de valgt å utelate direktivets artikkel 9 om offentlige innkjøp og en analog tilnærming bør også vurderes vedrørende energieffektivitetsdirektivet.

Det er vesentlig at myndighetene kan bidra til å opprettholde et marked for el-drevne produkter for norske forbrukere og at tilbudet av produkter forblir tilpasset norsk energi-infrastruktur.

♦ Artikkel 7 – Pålagt energieffektiviseringsordning ("Energy Efficiency Obligation Schemes")

Innledningsvis må det bemerkes at våre kommentarer til Art. 3 har like stor gyldighet til det innsparingsmål som er gitt i Art. 7.1., det være seg i forhold til bruk av begrepet "sparing" og det årlige innsparingskravet på 1,5 prosent. I tillegg er det langt fra tydelige hvordan man forholder seg til denne artikkelen når forbruker benytter seg av el på høyspentnivå. For Norsk Industri er imidlertid følgende det avgjørende:

Norsk Industri inngikk allerede i 2007 en samarbeidsavtale med Enova. Denne er i sin tur blitt fulgt opp av en rekke avtaler med individuelle selskaper som har oppfylte de avtalte mål. I tillegg har øvrig virksomheter gjennomført eller gjennomfører løpende tiltak der formålet er en kontinuerlig forbedring av bedriftens energieffektivitet. Enova nevner bl.a. i sin årsrapport 2011 at samarbeidet med FeSi/Si-bedriftene bringer denne industrien frem som "verdensledende i energieffektivitet". Som vist til i høringssvarets innledning viser det at innsats i industrien har dette gitt meget gode resultater. Dette har i de fleste tilfeller blitt oppnådd via en kombinasjon av egenaktivitet og tilskudd og/eller bistand fra virkemiddelapparatet, og da særlig Enova.

Norsk Industri ser et stort potensial i å videreføre denne kombinerte innsatsen. Dette er ytterligere blitt aktualisert gitt Klimaforlikets føringer og Enovas utvidede oppgaver. Vi ser det uansett som lite tjenlig å forlate dette sporet all den stund Enovas – og det øvrige virkemiddelapparatets – rolle ennå ikke er konkretisert.

I tillegg vil vi minne om de generelle kostnads – og konkurransemessige utfordringer store deler av industrien nå står overfor, faren for karbonlekkasje og behovet for å sikre industrien mulighet til selv å finne de teknologibaserte og kostnadseffektive løsninger som best oppfyller Norges effektivitetsmål.

På grunnlag av overnevnte vil vi derfor sterkt oppfordre myndighetene til **ikke** å etablere en Pålagt energieffektiviseringsordning i.h.t. Art. 7.1., men i stedet benyttet handlingsrommet som er gitt i Art. 7.9. om bruk av "andre tiltak". I så måte vil vi spesielt understreke punktene Art. 7.9. (b) og (c), men vi vil også påpeke mulighetene til å utnytte flere av de øvrige underpunktene og eventuelt andre kostnadseffektive løsninger.

Skulle Norge vurdere en løsning basert på "Pålagt Energieffektiviseringsordning" i.h.t. Art. 7.1. er det vår klare oppfatning at Art. 7.2. (b) og (d), samt at Art. 7.3. må utnyttes fullt ut, slik at alle kvotehandelsbedrifter og alle bedrifter som har iverksatt tiltak etter 31.12.08 og at deres totale innkjøpte forbruk unntas fra ordningen.

♦ Artikkel 8 – Energirevisjoner og energi styringssystemer

De aller fleste større norsk selskaper har revisjons- og/eller styringssystemer og har hatt dette i lengre tid. Nettopp derfor er det viktig at de kan fortsette med å bruke intern kompetanse til å overvåke dette. Det forutsettes at myndighetene etter behov (videre)utvikler relevante minimumsstandarder i nært samarbeid med berørte bedrifter.

Store selskaper som oppfyller kravene til energirevisjon/styringssystemer skal ikke omfattes av Art. 4 om renovering av bygg, jfr. Art.6.

Art. 8.2. åpner for etablering av støtteordninger som også gjør dette instrumentet lett tilgjengelig for små og mellomstore bedrifter, hvilket Norsk Industri oppfordrer norske myndigheter til å følge opp på en hensiktsmessig måte.

♦ Artikkel 14 – Fremme av co-generering/fjernvarme/varme og kjøling

Artikkel 14 vil innebære en styrking av allerede igangsatt arbeid for å utnytte industriens potensiale for bygging av CHP-anlegg og gjenvinning av avfallsvarme. Norsk Industri ser positivt på dette og har ser klart nytteverdien av en full gjennomgang av utnyttet varmepotensiale og utvikling av kart/oversikt over dette. Vi er også fornøyde med presiseringen av at dette ikke skal lede til pålegg om utnyttning av potensialet, såfremt dette ikke er lønnsomt. Dette leder hen til pålegget om at det skal gis incentiver til best mulig utnyttning og vi imøteser en utredning av hva dette vil bety for størrelse og innretning på Enovas virkemidler. Vi tror at flere varmeintensive virksomheter vil velge lokalisering nær industri med overskuddsvarme, gitt at oversikten over tilgjengelig varme finnes, og der finnes økonomiske virkemiddel for slik lokalisering. Det vil likevel ofte være slik at kraftintensiv industri lokaliseres nær kraftproduksjonen. Dette gir god global energieffektivitet. Dette er ofte ikke den mest optimale lokaliseringen av enkelte typiske varmekrevende virksomheter som større kjølelager etc. I slike tilfeller vil eneste alternative utnyttning av avfallsvarmen være produksjon av elektrisitet. Dette vil under normale omstendigheter ikke være lønnsomt uten betydelig statsstøtte.

♦ Artikkel 15 – Energi; produksjon, overføring og distribuering

Det stilles her generelle krav til effektivisering av nettselskapene. For industrien er det avgjørende at konsekvensene av disse påleggene ikke veltes direkte over i tariffen, men finansieres av nettselskapene direkte.

Artikkel 15 inneholder videre flere elementer som er viktige for Norsk Industri, særlig hva angår tariffing for bruk av kraftnettet og etablering av markeder for forbruksfleksibilitet. I henhold til bestemmelsene skal medlemslandene påse at energieffektivisering er et bærende prinsipp for drift, utbygging, regulering og tariffing av nett. I dette ligger:

- Nettariffene skal reflektere de samfunnsøkonomiske besparelsene ved fleksibelt forbruk og distribuert produksjon

- Det skal ikke gis incentiver som svekker den globale effektiviteten i kraftsystemet. Et eksempel på dette er overføring av kraft over lange avstander.

- Opprettelse av regulerte markeder for og betaling for fleksibelt forbruk.

Dette er viktige klargjøringer i en pågående norsk debatt om hvilke kriterier som kan legges til grunn for nettariffering og viser at både langsiktig (lokalisering i nett) og kortsiktig (momentan reduksjon/utkobling) fleksibilitet er ansett som viktig for systemets energieffektivitet og skal og kan hensyntas både i nettariff og via betalte markeder. For industrien, samfunnsøkonomien og den totale energieffektiviteten er det svært viktig at forbruksfleksibiliteten utnyttes før det eventuelt foretas nyinvesteringer i overføringskapasitet eller gis incentiver til ny produksjon.

♦ Artikkel 20 – Nasjonale støtteordninger

Over mange år har Norge, gjennom Enova og andre kompetansemiljøer, bygget opp den type instrumenter som direktivet oppfordrer til. Enovas oppgaver og funksjon er under videreutvikling i tråd med klimaforliket. Norsk Industri ser det som hensiktsmessig å fortsette å bygge på det vi har, fremfor nå å etablere helt nye virkemidler. Det vil imidlertid være viktig at forholdene legges til rette for enda bedre samvirke mellom de ulike miljøene, slik at de samlet kan bygge opp under innsatsen for å nå klima- og energimålene. Dette vil bl.a. være sentralt mht. støtte av nødvendig teknologiutvikling i og utenfor industrien, pilotprosjekter og fremtidig kommersialisering til fremme for økt energieffektivisering.

Avslutning/oppsummering

Energieffektiviseringsdirektivet favner potensielt svært bredt, både med hensyn til virkemidler og områder/sektorer som kan bli gjenstand for regulering. Det er også et direktiv som har effekt på annen klima- og energi-politikk og det regelverk som der gjelder. For øvrig karakteriseres det ved at det gir nasjonale myndigheter stor grad av fleksibilitet, både med hensyn til fastsettelse av mål og bruk av virkemidler. Norsk Industri mener at dette handlingsrommet må benyttes på en måte som ivaretar hensynet til kostnadseffektivitet, sikrer industriens konkurransevne og gir rom for fortsatt vekst. Norsk Industri mener at mål for energieffektivitet må baseres på energiintensitet.

Norsk Industri vil komme tilbake med ytterligere kommentarer når myndighetene har kommet lenger i å konkretisere nasjonale implementeringstiltak.

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Knut L. Baumann
Fagsjef